

starost tlači ter v močeh zapušča, da so drugi dosnovali, kar je celemu sv. pismu doslej manjkalo ter ostalo za prestavo, pa izdali celo Kranjsko ali bolje Slovensko sv. pismo (Slavonica Biblia). Prikazala se je torej ta poslednji čas prevelika in neizrekljiva milost Božja tudi našim ljudem. Napočil je tisti veseli dan, kedar tudi Kranjci in Slovenci (Carniolani et Slavi) lahko vidimo in slišimo kranjski govoriti Boga samega, očake, pre-roke, aposteljne in evangeliste. In za to toliko usmiljenost in dobroto edinemu večnemu Bogu bodi hvala in slava vékoma. Amen.

Učiteljska zborovanja v Ljubljani.

II.

Občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“.

V dan 18. okt. t. l. ob 9. uri dopoldne v družbeni sobi „Slovenskega učiteljskega društva“
(v grof Blagajevi hiši na Šent-Jakobskem trgu).

(Dalje.)

Potem poroča blagajnik, g. Ivan Tomšič, takó:

„Slavni zbor!

Kakor kaže „imenik udov Slov. učit. društva“ je zadnje tekoče število 131. Izmej teh udov pa so štiri udje umrli: g. Ivan Šolar, bivši c. k. šolski nadzornik v Zadru, ki je bil več let podporni ud našemu društvu, in pa g. Franjo Hlafka, tudi podporni ud našega društva. A letos nam je pokosila nemila smrt dva prava, najstarejša uda našega društva. Ta dva uda, katerih izgubo naše društvo gotovo britko obžaluje, sta: g. Blaž Kuhar, bivši nadučitelj pri D. M. v Polji in tudi predsednik našemu društvu v ónih viharnih časih, ko našemu društvu niso bili ugodni, in pa g. Josip Kavšek, bivši učitelj na Vinici. Dva uda sta iz našega društva izstopila. Ako teh 6 udov odštejemo, ostane našemu društvu še 125 udov. Mej temi je 23 podpornih in 102 pravih udov. Učiteljic šteje naše društvo samo 6, jako pičlo število, kar je gotovo znamenje, da se ženstvo jako malo briga za naše društvo. Teh 6 učiteljic službuje na kmetih, tedaj mej prostim národom; iz Ljubljanskega mesta ni pri našem društvu nobene učiteljice.

Lansko leto je šteló naše društvo 25 podpornih in 93 pravih društvenikov. Število podpornih udov se je torej letos za dva uda zmanjšalo, a število pravih udov je za 9 naraslo.

Društvo je imelo lanskega leta ob tej dóbi v gotovini 155 gld. 54 kr. Letni doneski društvenikov in drugi dohodki znašajo 94 gld. Vkupni znesek dohodkov 249 gld. 54 kr. Troški, kakor jih knjiga za izdajke kaže, iznosijo 176 gld. 72 kr. Ostaje torej v gotovini še 72 gld. 82 kr.

Troški lanskega društvenega leta so iznašali samó 63 gold. 80 kr., a letos so se pomnožili za 112 gld. 92 kr., a to zaradi tega, ker si je društvo po sklepu lanskega občnega zbora najelo stanovanje, katero največ denarja vzame.

Takó je bilo samó za stanovanje plačati v tekočem društvenem letu 139 gld. 41 kr. in drugih troškov, ki jih je stanovanje zahtevalo, bilo je 24 gld. 36 kr. Vse to kažejo dotični računi.

Za stanovanje, v katerem smo zdaj, plačuje se na leto 132 gld. 60 kr. Za oddajano sobo dobiva društvo na mesec po 5 gld. (na leto 60 gld.). Na društvo pride torej 72 gld. 60 kr., kar gotovo ni veliko, ako bi častiti društveniki svoje letne dohodke redno plačevali.

Društvo je bilo letos naročeno na časopis „Popotnika“ in pa na „Handbuch der speciellen Methodik v. Rob. Niedergesäss“. Celoletna naročnina na „Popotnika“ stoji 3 gld. 20 kr.; zgoraj omenjene knjige posamezni zvezki pa stojé po 25 kr.

Razven tega je društvo še kupilo na željo nekaterih društvenikov za društveno knjižnico dve knjigi, te so: 1. Šolske postave (1 gld. 50 kr.) in 2. Pajkove srbske pesni (45 kr.).

Vsi drugi troški, ki jih je imelo društvo za poštnino od sprejemnic na društvenike, kovrte i. t. d. so jako pičli, in iznosijo le 1 gld. 80 kr.

Iz gotovine 72 gld. 82 kr. treba bode še plačati „Handbuch der speciellen Methodik“, katero celo delo bode prišlo v 25 do 30 zvezkov po 25 kr. Stalo bode torej celo delo 7 gld. 50 kr. Do danes je izišlo 17 zvezkov; računa za te zvezke še nisem vzprejel.

Društveniki s svojimi letnimi doneski zelo zaostajajo in knjiga udov kaže, da se je teh zaostankov od 1879. leta do danes nabralo užé 125 gld. Treba bode društvenike opozarjati na redno vplačevanje letnih doneskov, posebno, ako si bode društvo tudi v prihodnje še najemalo društveno sobo.

Drugih dohodkov in troškov društvo ni imelo v pretečenem društvenem letu, zatorej prosim, da se to moje poročilo na znanje vzame, pregleda in od slavnega zbora potrdi.“

V pregledovanje računov izvolijo se tisti g. g. pregledovalci, ki bodo pregledovali račune pri društvu „Narodne Šole“ (namreč: g. g. M. Kovšca, Jos. Levičnik in M. Potočnik.)

Na vrsto pride razprava: „Ali in koliko bode sploh vplivala zadnja šolska novela na naše šolstvo.“

Gospod Lapajne: „Slavni odbor „Slovenskega učiteljskega društva“ me je naprosil, naj bi o tej točki govoril. Tej želji je jako lahko vstreči; nastavljenemu vprašanju se z eno samo besedo odgovorí, namreč: „nič“. Na naše šole ne bode nova šolska postava (z 2. maja 1883. l.) nič vplivala. To smem trditi zlasti tedaj, ako imam pred očmi kranjske in primorske šole. Pa tudi z ozirom na štajerske in koroške šole smem reči, da bode nova šolska postava kaj malo vplivala. Naj že pregledujem novo postavo od začetka proti koncu, ali od konca proti začetku, nikjer ne najdem paragrafa, kateri bi bistveno izpreminjal zdanje šolske razmere. Na Kranjskem in Primorskem ostane 6letna hoja v šolo, na Štajerskem in Koroškem pa 5letna, ako občine za polajševanje prosile ne bodo. Paragrafi te postave, ki govoré o učiteljskih izobraževaliških, o učiteljskih preizkušnjah, o veri šolskih voditeljev, o vedénji učiteljevem — so tako sestavljeni in tako glaseči, da ne bodo nič bistveno vplivali na zdanje razmere slovenskega učiteljstva. Le nekateri paragrafi se mi zdé, da bodo segali tudi praktično v naše slovenske šolske razmere. Za svojo osebo nisem kaj posebno vesel paragrafa, ki hoče kar naravnost poludnevno poučevanje na kmetih vpeljati.

Taka šolska uredba po mojem prepričanji šolsko izobraženje zelo ovira, kmetu pa kaj malo materijelne koristi donaša; kajti za domače delo je tisti dan, ko otrok v šolo gre, večinoma izgubljen, če je celi dan ali le pol dneva v šoli. V zvezi s tem paragrafom je oni paragraf, ki dopušča, da se bode enemu učitelju natvorilo pri poludnevem pouku sto učencev. Ta določba mi radi tega ni po volji, ker bode ovirala, da bodemo po slovenskih deželah še dolgo pogrešali potrebno število novih šol in novih razredov. Pri vsem tem nas pa ta paragraf ne straši, ker ni ovržen oni dobri paragraf v prejšnjih šolskih postavah, po katerem se mora nova šola ustanoviti povsod, kjer se v okrogu štirih kilometrov nahaja 40 otrok. Ta določba se je vzprejela tudi v postavo z 2. maja 1883. l. (§. 59.)

Praktičnega pomena je menda v tej noveli najbolj §. 3., ki določuje učne predmete. Ostane sicer gledé predmetov vse pri starem, le gledé realij se poudarja, da naj se

jemlje to, kar je učencem najumevnejše in kar je najimenoitnejše.*) Telovadba za deklice ne bo več obligatna. To je v nekaterem obziru prav, da se bodo deklice učile ročnih del takrat, ko bodo dečki telovadili. V zdravstvenem obziru in s pedagoškega stališča je vendar učiteljem, zlasti pa učiteljicam svetovati, da bodo sim ter tje tudi deklicam privoščili lahke telovadne igre in vaje.

Po besedah se po mojem mnenju ta najnovejša postava torej malo od temeljne šolske postave (od l. 1869.) razlikuje. Mej vrstami te postave, iz okoliščin, pod katerimi se je ona rodila, pa veje poseben duh, katerega moram omenjati in posebno poudarjati. Nova šolska postava (novela) hoče imeti dobre, ne predrage in pa praktične šole.

Tako želi tudi zdanji učni minister. Dobro se spominjam, da je pri neki priliki v državnem zboru trdil: Mladina naj se uči veliko, pa na lahki način. Zoper to načelo se je po slovenskih šolah do zdaj sim ter tje kaj zgrešilo. Temu niso bili vsikdar učitelji krivi, marveč tudi ukazi raznih šolskih gospok. Izdani učni načrti in navedi k poučevanju so v nekaterih deželah preveč teoretični, nakladajo nekaterim šolam preveliko breme teoretičnih nauk in prezirajo zlasti važnost materinskega jezika. Zavoljo tega je želeli, da se bodo učni načrti v kratkem pregledali. Kranjski učitelji se nadejamo, da bode prihodnja deželna učiteljska konferenca pregledala in popravila učni načrt od l. 1874. in navod k poučevanju od l. 1879.

O najvažnejših določbah v tej postavi hočem na zadnje govoriti, namreč o meščanskih šolah. Splošni ljudski učitelji so novo postavo kot navadno vzprejeli, meščanski učitelji in prijatelji meščanskih šol pa z velikim veseljem. V prejšnjih postavah sta bila namen in pravno stališče teh šol nejasna in ne natanko določena. Nova postava pa pravi: Vsaka meščanska šola je redna pripravljevalnica za učiteljišča in za strokovne šole (kmetijske, obrtnijske, kupčijske učilnice); vsaka meščanska šola mora biti pripravljevalnica za praktično življenje, imeti mora torej po kmetih kmetijski, po mestih obrtnijski značaj. Zavoljo tega mora pa tudi vsaka meščanska šola v smislu ukaza z 8. junija t. l. nov načrt izdelati in ministerstvu v potrjenje predložiti. Teh novih določeb morali bi tudi Slovenci veseli biti, ako bi le več meščanskih šol imeli. Toliko pa je gotovo, da začetkoma le slabo obiskovana meščanska šola v Krškem ostane pri življenju ravno na podlogi te postave, če bi tudi takega velikega dobrotnika in podpornika v prihodnje ne imela, kakor ga ima zdaj. Želeti pa bi bilo, da bi nova šolska postava vzbudila več meščanskih šol, zlasti na Kranjskem.

Kjer ni dosta otrok, v malih mestih in trgih, kjer je samo 200, 300 ali 400 otrok, ni priporočevati meščanske šole; v takih krajih se shaja s štirirazrednico ali s peterorazredno ljudsko šolo. Če pa šteje šola čez 500 otrok, kakor v Idriji, ali pa čez 600 samih dečkov, kakor jih ima druga mestna šola v Ljubljani, ondi je na vsak način priporočati, da se ustanovi vrh ljudske šole še meščanska učilnica s tremi razredi. Ljubljana in Idrija ste edini mesti, kjer je treba radi večjega napredka v obrtnji obrtnijskih meščanskih šol. Ustanovitev teh ne bi zahtevala nikakor novih velikih stroškov. V Ljubljani in Idriji je v novih šolskih poslopih dosta prestora. Ako se ustvarijo novi razredi meščanske šole, opustiti se more pa eden ali drugi paralelni razred ljudske šole. Napravo meščanskih šol na korist veče praktične izomike našega národa bi jaz živo priporočal dotičnim šolskim oblastim. Denašnji zbor pa naj izvoli skleniti, da se to moje priporočilo po odboru našega društva priobči primernim šolskim oblastnijam.

(Dalje prihodnjič.)

*) To se pisatelju uvodnega članka v „Učit. Tov.“ od 1. oktobra posebno važno zdi, češ, da ljudske šole ne postanejo preveč realke. Z ene strani ima g. pisatelj prav, zlasti če se misli, da so učenci v jezikih dobro izurjeni, ko prestopajo iz ljudske šole tudi v druge učilnice; za praktično življenje je pa zopet zelo važno, da se realije pridno góje.